Vuoden 2025 toteuman arviointi kasvun ja talouden hallintaohjelmasta 2025 - 2034

Kunnanhallitus 15.06.2026
171/02.02.02/2025

Valmistelija Ora Kari, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Kunnan viimeisin kasvun ja talouden hallintaohjelma 2025-2034 on laadittu vuonna 2024, jonka valtuusto hyväksyi 9.12.2024 § 135. Kasvun ja talouden hallintaohjelman edellinen arviointi on ollut kunnanhallituksessa 25.8.2025 § 374 ja kunnanvaltuustossa 8.9.2025 § 158.

Talouden perustan vahvistaminen

Talouden perustan vahvistaminen rakentuu kasvun ja talouden hallintaohjelmassa seuraavista kokonaisuuksista

- kunnan elinvoiman, veropohjan ja tulorahoituksen vahvistamisesta
- asuin- ja työpaikkatonttien kaavoitusten ja myyntien voimakas edistäminen
- väestön ja yritysten saaminen Tuusulaan

Talouden perusta	Vuosi 2024	Vuosi 2025	Muutos
Elinvoima (mittari on EVP indeksi)	75,2	72,0 (tieto 2/2026)	-3,2
Veropohja	107,4 Me	108,1 Me	+0,7 Me
Tulorahoitus (myyntituotot, markkinaehtoinen)	18,3 Me	20,4 Me	+2,1 Me
Asuin- ja tuottajamuotoiset tontit	51 kpl	33 kpl	-18 kpl
Väestö	42 238	42 479	+239
Yritykset (henkilöstö)	4657 (9973*)	tietoa ei vielä käytettävissä	

Elinvoimaa mitataan EVP-indeksillä, joka muodostuu kahdesta osa-alueesta: elinvoimaindeksistä sekä veto- ja pitovoimaindeksistä. Indeksi rakentuu 20 eri avainmuuttujasta. Tuusula on EVP-indeksillä mittattuna kymmenen kärkikunnan joukossa vuonna 2025, kuten se oli myös vuonna 2024.

Kunnan veropohja ei kehittynyt vuonna 2025 suotuisasti talousarvioon nähden. Vaikka verotuloja kertyi edellisvuotta enemmän, ei kehitys ollut kuitenkaan tasoltaan riittävä. Tulorahoituksen vahvistamisen näkökulmasta markkinaehtoisten tavaroiden ja palvelujen myynti toteutui edellisvuotta parempana. Asuin ja työpaikkatonttien kaavoituksen ja myyntien voimakas edistäminen, on ollut myös yksi talouden perustan vahvistamisen tavoitteista. Asuin-/tuottamuotoisia tontteja luovutettiin kuitenkin vuonna 2025 selvästi vähemmän kuin edellisvuonna.

Yritysten ja niiden henkilöstön määrän kehittymistä Tuusulan kunnassa on tarkasteltu edellä olevassa taulukossa ja tietolähteenä on käytetty tilastokeskuksen Alueellisen yritystoimintatilaston tietoja. Tilastokeskuksen viimeisin toteumatieto on vuodelta 2024.

Palveluverkko ja tila-asiat (kiinteistöt)

Kiinteistöistä luopumisen vauhdittaminen on ollut kasvun ja talouden hallintaohjelman yksi keskeinen tavoite. Kiinteistöjen realisoinnista on saatu kiinteistökehityspäälliköltä seuraavat tiedot:

Kohteet ja kauppahinta euroissa
Yli-Jussila 71 430
Ruukin yleinen sauna, verstas ja asunto 60 465,
Kolsan tiilitehtaan ja maatilan vanha talli 39 000
Toimela 11 226
Yhteensä 182 121 euroa
Ylläpitokuluja on saatu vähennettyä 9000 euroa.

Puretut kohteet, jotka maankäyttö myy tontteina:

Kohde	**Käyttötarkoitus**	**Purkuvuosi**
Kievari	AK-tontti	2025
Mesta	AK-tontti	2025
Harjula	AK-tontti	2025
Mikkolan päiväkoti	4 AO-tonttia	2025
Etelärinteen päiväkoti	9 omakotitonttia	2026

Arvioinnin osalta on todettava, että myyntituotto-odotuksen sekä käyttötaloushyötyjen saaminen on ollut voimakkaan optimistinen alkuperäisessä kasvun ja talouden hallintaohjelmassa (Vajaakäyttöisten kiinteistöjen kehittäminen ja myynti kv 8.6.2020 § 65). Tulonodotukset ovat olleet:

myyntitulot
- v. 2020-2029 yhteensä 31 969 000 euroa
- v. 2020-2025 yhteensä 24 649 000 euroa

ylläpitokustannukset
- v. 2020-2029 yhteensä 12 018 168 euroa
- v. 2020-2025 yhteensä 10 951 808 euroa

Henkilöstö

Henkilöstön osalta tavoitetilaksi on alun perin asetettu, että henkilöstön määrää sopeutetaan palvelujen kysynnän ja palvelutarvetta vastaavalle tasolle. Henkilöstön kehitystä on arviotu henkilötyövuosina (htv2).

Vuosi	HTV2	HTV 2 euroa per vuosi	Muutos % per HTV 2 hinta	Kunta-alan palkankorotukset vuodessa muutos
2020	1 551,0	48 885		
2021	1 599,1	50 362	3,0	1,0
2022	1 634,7	51 578	2,4	1,8
2023	1 694,6	53 042	2,8	2,9
2024	1 681,5	54 373	2,5	2,9
2025	1 678,2	56 739	4,4	2,5

Tarkastelu osoittaa, että henkilötyövuoden kustannus on ollut kaksi kertaa vuosina 2023 ja 2024 alempi kuin kunta-alan palkankorotusten muutos % vuodessa. Alkuperäisestä 1 %:n tavoitteesta on oltu varsin kaukana.

Tuottavuustavoitteita on asetetettu euromääräisinä talousarvioita laadittaessa. Prosessien tehostaminen ja automaation edistämisen arviointiin ei ole asetettu konkreettisia mittareita. Asiaan on voimakkaita odotuksia, mutta prosessien tehostamisen ja automaation mittaaminen ei ole yksinkertaista.

Toiminnan tuottavuuden parantaminen ja tuotantotapojen arviointi on tärkeää. Toiminnan tuottavuutta on arvioitu ensimmäisen kerran vuoden 2025 tilinpäätöksen tiedoin. Tuottavuuden arviointi on omana päätösasianaan kunnanhallituksen 15.6.2026 kokouksen asialistalla.

Investointiohjelma

Investointien välttämättömyyden arviointi, priorisointi ja ajoittaminen (esim. infrainvestoinnit sekä niiden tarkempi kustannusarviointi ja seuranta) on nostettu keskeiseksi teemaksi ja keinoiksi, joilla kasvavaa lainamäärää tulisi hallinta. Investointien taso on ollut edelleen varsin korkea, vaikka investointien euromäärä on laskenut vuoden 2024 tasosta. Vuonna 2025 investointien omahankintameno oli 73,0 miljoonaa euroa ja 61,7 miljoonaa euroa vuonna 2025.

Tähän taulukko, jossa on kunnan investoinnit kuudelta vuodelta

Vuosi	Talousarvio	Toteuma
2022	67,5 Me	57,7 Me
2023	88,1 Me	61,7 Me
2024	87,9 Me	73,0 Me
2025	62,4 Me	61,7 Me
2026	52,7 Me	52,5 Me (ennuste)

Toimintamenojen kasvun hillintä – yleistä kustannuskehitystä matalampi taso

Toimintamenot kasvoivat 6,1 miljoonaa euroa vuodesta 2024. Muutos oli 3,9 %. Samaan aikaan peruspalvelujen hintaindeksi oli ~3,2 %. Tavoitteina olleiden toimintamenojen kasvun hillintä ja yleistä kustannuskehitystä matalamman tason saavuttaminen ei onnistunut. Tavoitteena on ollut toimintamenojen kriittinen läpikäynti, tähän kiinnitetään edelleen huomiota vuoden 2027 talousarvion valmistelussa.

Menojen kustannuskehitys osoittaa, että käyttötalouden menokuria tulee arvioida myös suhteessa tulokehitykseen. Mikäli toimintakate heikkenee nopeammin kuin verotulot kasvavat, syntyy talouteen epätasapaino. Toimintakate heikkeni 7,4 % vuodesta 2024 vuoteen 2025, kun samaan aikaan verotulojen kasvu oli vain 0,6 %.

Lainakannan kehittyminen

Ohjelman mukaisesti kunnan lainakannan tavoitteena on ollut, että vuosina 2020–2029 lainakanta kehittyy siten, että se on enintään 320 miljoonaa euroa vuonna 2029. Tämän jälkeen tavoite on ollut, että lainakannan kehitys saadaan käännettyä laskevalle uralle. Vuoden 2025 lopussa kunnan lainakanta oli 309,5 Miljoonaa euroa ja vuoden 2026 ennuste on 326,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2026 ennuste ylittää vuodelle 2029 asetetun tavoitteen. Lainakanta on kasvanut kuudessa vuodessa 178,1 miljoonaa euroa. Kunnalla oli vuoden 2025 lopussa lainaa 7278 euroa per asukas.

Vuosikatteen kehittyminen

Kunnan vuosikatteen tavoitteena on ollut vuodesta 2022 alkaen vähintään 25 miljoonaa euroa ja vuodesta 2026 alkaen yli 35 miljoonaa euroa. Vuosikatteen kehitysodotus on perustunut tontinmyyntiodotuksiin voimakkaan kasvun myötä.

Vuosikate

Vuosi	Vuosikate tavoitetaso	Vuosikate toteutunut taso	Erotus
2022	25 Me	25,8 Me	+ 0,8 Me
2023	25 Me	38,3 Me	+13,3 Me
2024	25 Me	20,9 Me	- 4,1 Me
2025	25 Me	18,1 Me	- 6,9 Me
2026	35 Me	24,3 Me	-10,7 Me

Vuosikate on ollut tavoitason mukaista vuosina 2022 ja 2023. Vuosina 2024 ja 2025 vuosikate jäi alle tavoitetason. Vuoden 2026 vuosikate-ennuste on 24,3 miljoonaa euroa, joka jää tavoitetasosta 10,7 miljoonaa euroa.

Yhteenveto

Kasvun ja talouden hallintaohjelman aikana ajanjaksolla 2020-2025 Tuusulan kunta on kasvanut ja kehittynyt voimakkaasti, joka näkyy monin tavoin kunnan kaupunkimaisena, mutta luonnonläheisenä ilmeenä. Väestö on kasvanut kuudessa vuodessa 3696 asukkaalla. Kasvu on ollut 9,5 %. Kasvu ja kehittyminen on vaatinut investointeja, joka näkyy velkakehityksenä. Samaan aikaan tulovirta ei ole kasvanut kestävällä tavalla. Viime vuosien heikkoon tuloskehitykseen on vaikuttanut myös yleinen taloustilanne ja työttömyys. Vuonna 2025 väestön kasvu jäi alle 300 asukkaaseen, kun pormestariohjelman mukainen tavoite on 300-400 asukasta.

Voimakkaan kasvuvaiheen jälkeen on luontevaa siirtyä tasapainottavaan vaiheeseen. Tähän perustuen tullaan esittämään, että kasvun ja talouden hallintaohjelmasta siirrytään talouden tasapainotusohjelmaan, jolla varmistetaan taloudellisesti kestävä tulevaisuus. Talouden tasapainotus on lähetekeskusteluasiana kunnanhallituksen 15.6.2026 kokouksen asialistalla.

Hallintosäännön 46 §:n 2. mom. mukaan kunnanhallitus ja johtokunta raportoivat talousarvion toteutumisesta valtuustolle osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Esittelijä kansliapäällikkö Oksanen Annaliisa

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

- merkitä kasvun ja talouden hallintaohjelma vuoden 2025 toteuman tiedoksi;

- ehdottaa valtuustolle, että valtuusto päättää merkitä tiedoksi vuoden 2025 kasvun ja talouden hallintaohjelma toteuman.

Päätös